

fából és fémből való egyszerűbb tárgyak, különösen házi és gazdasági használati eszközök készítésében. Jut erre az I—II. oszt.-ban heti 2—2, a III—VI. oszt.-ban heti 1—1 óra. Mint rendkívüli tárgyak taníthatók a polg. fiúiskolában a latin és francia vagy más élő idegen nyelv; a zene, gyors- és gépirás. — Az új tanterv kétségtelenül nagyértékű változást jelent a polgári fiúiskolák munkájában.

(Csanádpalota.)

Angyal János.

II. *A leányközépiszkola új tanterve* (141,330—1918. Hiv. Közlöny 1918, 20. sz.). Az 1916-ban kibocsátott leányiskolai tanításterv ellen sok panasz merült fel; a legtöbb azt hangoztatta, hogy a leányokat megterheli. Az új tanításterv csökkenti a megterhelést, erősebben kidomborítja a tanítás nemzeti elemeit, felismerhetőbbé teszi az egyes iskolanemek önálló jellegét. A javítás a következőkben áll: több tárgy óraszama (különösen a nyelveké) s néhány tárgy anyaga (különösen a mennyiségtané) csökkent; rendes tárgy rendkívülivé lett; rendkívüli tárgy elmaradt; egyes tárgyak óraszama nőtt; új tantárgy állíttatott be. Így sikerült elérni, hogy a kötelező órák száma egy osztályban sem mulja felül a 30-at. Legnagyobb változás az, hogy az új tanterv a görög nyelvet rendkívüli tárggyá teszi s helyette a francia nyelvet írja elő a gimn. tag VI—VIII. osztályaiban. Ezzel a leánygimnázium reálgimnáziummá lett. A görög nyelvnek, mint rendkívüli tárgynak tanításáról külön rendelet intézkedik; előírja, hogy minden leánygimnáziumban gondoskodni kell görög nyelvből képezett tanárról.

Az egyes tárgyakon a következő változások estek:

A *német nyelv* óraszama csökkent a közös alsó tagban 2 órával, a leánygimnáziumban és a felső kereskedelmiben 1—1 órával. Még így is több öttel a leánygimn. német óráinak száma, mint a fiúgimn.-oké. A felső leányiskola VI. és VII. oszt.-ban az olvasmányok szenvedtek némi módosulást. A *francia nyelv* a közös alsó tagban, a felső leányisk. felső tagjában, a gimn.-ban s a kereskedelmiben 2—2 órát veszített. A *latin nyelv* a négy felső osztályban együttvéve veszített 1 órát. Az V. oszt. olvasmányai közül elmarad Césár szövege, aminek olvastatását itt legföljebb stílisztikai szempontokkal lehetett indokolni. A *történelem* a közös alsó tag II. oszt.-ban a történeti olvasókönyv olvasmányaiban kap helyet. A III. oszt.-ban a közép- és újkor vázlatának helyét a magyar történelem foglalja el (a mohácsi vészig). A IV. oszt. folytatja a nemzet történetét napjainkig. A felső leányisk. VI. oszt.-ban a világtörténelem anyaga a bécsi kongresszus helyett napjainkig terjed. A VII. oszt.-ban a magyar történelem áttekintését kívánja meg az új terv. A gimn. VII.

oszt.-ban az óraszám 1 órával csökken. A *földrajz* csak a felső leányisk. VII. oszt.-ban szenved változást, ahol elmarad a világkereskedelem összefoglaló áttekintése. A *mennyiségtan* arányosabb beosztást kapott. A közös alsó tag III. oszt.-ból az elsőfokú egyenletek áttolódának a IV. oszt.-ba. Az algebrai oktatás kezdete azonban megmarad a III. oszt.-ban, csakhogy a tanultak képletbe foglalására, az algebrai írásmódba való bevezetésre s a négy speciestől való legelemibb ismeretekre szorul. A négyzetgyök, az irracionális szám a IV. oszt.-ból átkerül az V. oszt.-ba; így ez osztály anyaga mind a gimn.-ban (itt 1 óra csökkenés is van), mind a felső leányiskolában bővül. A gimn. VII. osztálya átveszi a VIII.-ból a kapcsolástan elemeit, kéttagúak pozitív egész hatványait, a valószínűség fogalmát, de elhagyja a komplex szám tüzetesebb ismertetését és geometriai ábrázolását. A VIII. oszt. anyaga kisebbedett, de helyette a differenciál- és integrál-számítás szélesebb keretben taníttatik. Elhagyja az új terv a régiben előírt rajz-kihúzást (gimn. V—VI. oszt.). A geometria tanítására több időt ír elő (a közös alsó tag III. oszt.-ban és a felső VI. oszt.-ban az idő $\frac{1}{4}$ része helyett az $\frac{1}{3}$ részét, a gimn. VI. oszt.-ban a $\frac{2}{3}$ része helyett a $\frac{3}{4}$ részét). A *természettan* a közös alsó tag III. oszt.-ban részletesebb feldolgozást nyer (a régi órázámmal); a felső leányisk. V. oszt.-ból pedig a VI. oszt.-ba kerül át. A kereskedelmi V. oszt.-ban 1 órát veszít, az anyag speciálizálódik, amennyiben teljes fizika helyett válogatott, a kereskedők szükségleteire tekintettel levő fejezeteket ír elő a tanterv. A *természettan* veszít 2 órát a gimn.-ban (V—VI. oszt.). Az *egészségtan* órászáma nagyobbodott mindegyik ágában 1—1 órával. Ugyancsak nagyobbodott a *filozófia* órászáma 1 órával a gimn. VIII. oszt.-ban, de bővült az anyag is a nevelés útjának és céljának felvételével. Új tárgyként vonul be az *ókori irodalom története* a III—VII. oszt.-ba a felső leányiskolai és gimn.-i tagozatokban heti 1—1 órával. A tanterv előírja a klasszikus irodalmak, főként pedig a görög irodalom legnevezetesebb termékeinek ismertetését fordítások alapján. Olvasatni kell a III—IV. oszt.-ban szemelvényeket Hérodotosból, Liviusból, Thukydidesből, Anabasisból, Cäsarból, az V—VI. oszt.-ban Iiasból és Odysseiából, a VII. oszt.-ban a görög lírikusokból, Aischylos Agamemnonját, Sophokles Antigonéjét, Euripides Iphigenia Taurisban c. művét. Azt hittük, hogy a történetírók túltengése, esetleg a szerencsétlenül választott részek nem fogják megkedvelteni ezt a tárgyat. Új tárgy a kereskedelmi VI. oszt.-ban a *vita gyorsírás*. Elmaradnak a *háztartási és gazdasági gyakorlatok*, a *kisdednevelési gyakorlatok* a felső leányiskolai tagból (úgyis csak papiroson voltak meg) s a *lélektan és neveléstan* a kereskedelmiből. Ez utóbbi elmaradását sajnáljuk. Nagy a változás az *ügyességi tár-*

gyaknál. A *rajzot* az új terv a gimn. V. és VI. oszt.-nak kötelező tárgyai közül törli és rendkívülivé teszi, a *kézimunkát* rendkívüli tárgyként a gimn. minden osztályába bevezeti. A *testgyakorlást* rendkívüli tárggyá teszi a felső leányisk. VI. oszt.-tól, a gimn. VII. oszt.-tól, a kereskedelmi V. oszt.-tól kezdve. Ezt az esést azzal indokolja a tanterv, hogy ebben a korban a leányok legtöbbszörre felmentetik magukat a testgyakorlás alól. Mi pedig azt vártuk, hogy az új terv a testi nevelésre nagyobb gondot fog fordítani. Az *énektanítás* szerencsésebben járt. Óraszámra mind a három tagozat I--V. oszt.-ban 1 órával emelkedett; a többi osztályban heti 1 órát kapott. Mind-egyik tagozatban az V. oszt.-tól kezdve rendkívüli tárgy. A III--V. oszt.-ban hetenként 1—1 órán, a többiben minden második héten 1 órán karéneket tartandó. Ezekon kívül még több apróbb javítás teszi célszerűbbé a régi tantervet, bár annak minden hibáját nem küszöböli ki.

(Debreczen.)

Nánay Béla.

Pályaválasztási tanulságok.

A pályaválasztás előtt álló ifjúság, de még inkább a gyermekek jövőjét biztosítani igyekvő szülők még sohasem állhattak a pályakeresés sorsdöntő kérdésében ily tétován, elhatározástól félőn, mint a legutóbbi iskolai évek végén. Tájékoztatásban bőven van ugyan részük, a napi sajtó, a különböző munkaadók szervezetei, az iskolai hatóságok (pályaválasztási értekezletek) mindnyájan igyekeznek a maguk hite szerint közreműködni e fontos kérdés dűlőre juttatásában, a most uralkodó rendkívüli kereseti viszonyok, társadalmi emelkedések és súlyedések pedig az egyes foglalkozási csoportok megélhetési s boldogulási fokát igen érzékenyen szemléltetik.

A közhangulat értékelése szerint a termelői, ipari és kereskedői foglalkozások ajánlhatók elsősorban, elfogadhatóknak tartják általában az értelmiségi szabad pályákat is, a kötött jövedelmű pályáktól azonban lehetőleg minden tényező igyekszik elrettenteni a pályakeresőket.

A sok felvilágosítás, ajánlgatás, a való élet példái azonban nem járnak azzal a kívánatos eredménnyel, hogy a tanultabb ifjúság zömét a produktív pályákra tereljék. A pályaválasztások vizsgálatából ugyanis az derül ki, hogy a jól tanuló értelmesebb ifjak amennyire csak tehetik, most is továbbtanulni igyekeznek s e törekvéseikben gyakran maguk a produktív pályákon működő szülők támogatják őket legjobban.

Az ifjúság produktív irányba való terelése természetesen csak úgy járhat nemzeti haszonnal, ha a javak tényleges előállítására, nem